

t. l. v Litijo ter so c. k. okrajnemu komisarju Delkotu, ki je priden narodnjak, ubili na stanovanji 24 šip. Župan g. Koblar je vse naznanil c. k. deželnemu predsedniku, češ, da ne more javnega reda vzdrževati v Litiji. Ta škandal ne ostane brez kazni! V Krškem osnovali so slovenski domoljubi posojilnico. — Kranjski kaplan č. g. Lah v Naklem vabi rodbine na preselitev v Bosno. — Delavsko društvo slovensko v Trstu najelo je največji teater in priredilo sijajno veselico, da je vse strmelo. Muzika reg. graf Jelačića je pričela veselico s prekrasnim: „Naprej zastava Slave!“ — Izdajalci „irredentovci“ so v Tridentu, Gorici in Trstu uže tako drzni, da učitno upijajo: evviva Italia, evviva Garibaldi! — Na Ogerskem v Kološu je srdit upnik neko oderubinjo v njenej hiši napal in jej glavo odrezal. — V Zagrebu hrvatski poslanci mnogo govorijo, a naposled se gotovo podajo Magjarom.

Vnanje države. Strahovito je moralo biti klanje, katero so Rusi imeli s Tekinci v Geogtepe: Tekincev je palo pred obleganjem uže 8000 mož, potem jih pa še pri naskoku bilo ubitih 6400 in na pobegu posekanih 2000, vse vkup 16400 mož. General Skobeljev dobil je za ovo bitvo red sv. Jurija. Sedaj stoji pri Ašabadu, kder pričakuje pomoči iz Rusije, da udari v Mery. — Sedaj se pogovarjajo evropski poslaniki v Carigradu in tiščijo v sultana in v grškega kralja, naj se iz dobra pogodita: Turčiji naj ostane Janina in Mezovo, Grecija pa zasede Lariso. Vendar Turki iščejo pred vsem denarjev in orožja, ker vidijo, da njihovemu gospodarstvu v Evropi bliža zadnja ura. — Italijanski demokrati zborovali so v Rimu in sklenoli poganjati se za občno volitveno pravico. — Španjolski kralj pozval je nove ministre, same liberalce; to je korak do republike. — Francoski poslanci nekateri so hoteli dognati postavo, da bi vsak mož ženo, a vsaka žena smela zapustiti moža in stopiti v nov zakon. To je pa ministrom in večini bilo preveč in nasvet je bil zavržen, kar pri nas počenši od „Tagespošte“ vsi liberalni listi obžalujejo! — Angleži imajo sedaj na Irskem 50.000 mož, ministerstvo pa dovoljenja ostro postopati: zato so voditelji „irske kmetske zaveze“ pobegnoli na Francosko. Proti „bojerjem“ v južnej Afriki so Angleži vedno nesrečni; dne 8. febr. t. l. bil je oberst Conell hudo tepen, zgubil je vse oficirje in je sedaj obkoljen; bržčas se bode moral udati sovražnikom. — V Guetemali v srednjej Ameriki je na kopno stopil iz ladije boleni jezuit č. o. Galliet. Freimaurersko-liberalna vlada ga da hipoma ugrabiti, 3 dni črez hribe in doline gnati v glavno mesto in ondi javno ustreliti. Sedaj pa naj reče kdo, da freimaurerji niso nič sovražni sv. katoliškej Cerkvi, kakor je to pri nas nek debelotrebušni lenuh trditi in pisati se predrznil! — V petem delu sveta, v Avstraliji, napreduje sv. katoliška Cerkva kaj lepo in močno. Mesto Sydney je sedež nadškofa.

Za poduk in kratek čas.

Praska zaradi zemljiškega davka.

I. Nemški liberalci se največ jezijo, da se jim je kmet izvil iz krempljev ter pri volitvah začel skoro povsod dajati konservativnim poslancem svoj glas. Volil je tako štajerski, saleburški, tirolski, predariski, gornje-avstrijski in uže spodnje-avstrijski Nемеc seljak spoznavši, da ga je 20-letno gospodarjenje liberalcev strmoglavilo v propad. Izvoljeni konservativni poslanci so kot pravi avstrijski domoljubi, ki hočejo neodvisno, srečno in mogočno Avstrijo, podali prijazno roko slovenskim, českim in poljskim zastopnikom ter tako stvorili sedanjo konservativno-narodno večino v državnem zboru. Potisnoli so liberalce prvič v manjšino in začeli rane Avstriji po liberalizmu vsekane celiti. Zapreke so pa grozovenske: uradništvo, šolstvo, novinarstvo, liberalno-judovski kapital, vse je več ali manj v liberalnem taboru. Zato morejo le polagoma napredovati. No, in hvala Bogu, res napredujejo. List za listom, steber za stebrom pada. Narodom se obeta pravica, „kulturna borba“ peša, pogubonosni liberalni zakoni se rušijo n. pr. šletno šolanje, obrtnikom, kmetom potrebni zakoni pa sklepajo n. pr. zakon zoper oderube. Kmalu lotijo se zamotane uprave in ž njo znižanja davkov. Tudi volitveni zakoni se že prenarejajo konservativcem na korist in pravici. Tako dobi pri novih volitvah konservativna stranka gotovo 2 tretjini glasov. In tedaj bo še le mogoče urejati Avstrijo v „autonomističnem“ ali samoupravnem smislu t. j. v pravičnem razmerji do njenih dežel in narodov!

To slutijo, to uže gledajo in čutijo pristaši dr. Herbsta, prusaka Schönererja, petega in devetega potača dr. Forreggerja, dr. Schmidererja itd. Zato si prizadevajo bodi uže kakor koli ovo preorojenje in ukrepljenje mile nam Avstriji zabraniti, a sebi pot do gospodarstva odpreti. V državnem zboru zavirajo delovanje naših poslancev, v novinah napadajo ministerstvo graf Taaffejevo in ščujajo narode in stanovce. Sprva so upijala „nemštvo je v nevarnosti“. Pametni Nemci se so jim smejali. Žugali so potem z Bismarkom, bilo je zastoj. Naposled se lotijo kmeta nemškega in ga begajo in strašijo, da bode moral „za Slovane pomnožene davke od svojih zemljišč plačevati“ in da so temu krivi njegovi konservativni poslanci. Napali so pa kmeta od vseh strani tako naglo, da jim je zaporedom zahajal na limanice. Le polagoma začne se mu po glavi deniti in sprevideti, kako ga liberalci le za nos vodijo. Po malem začnenja premišljevatii sledečo basen: lisjak bil je nekokrat silno lačen. Gre toraj k bližnjemu kmetu v kurnjak ter govori; ljube kokoši, ne bojte se mene več, jaz se močno kesam zaradi svojega prejšnjega življenja ter sem se popolnem poboljšal nikoli in nikedar več ne zadavim nobenega piščeta.

pohlevno in skromno hočem živeti o jagodah, lesnikah in broščih, le pojte ven! Neumne kokoši so lisjaku verjeli. Ali komaj so bile iz kurnjaka, uže jih je lisjak vse podavil. Ako nemški liberalci zopet primahajo do večine, potem joj kmetom! Glavno orožje liberalcem je pa laž, kar bodo sledeče vrstice dokazivale!

V pravnej državi morajo pravice in bremena enakomerno porazdeljena biti. Drugače se godijo krivice. To velja posebno gledé na davke. Pravica zahteva, da gruntni gospodarji po vseh deželah plačujejo v državno blagajnico svote, ki so primerne številu oralov ali joh in kakšnosti zemlje in njenega obdelovanja, sploh čistemu dohodku, kateri posestvo na leto poprek daja. Zato je cesar Franc I. v patentu dne 21. dec. 1817. ukazal zemljišča zmeriti, v mape narisati in povsod pristaviti vcenjeni čisti dohodek po odbitih obdelovanjskih troških. Delo so krstili: „katastriranje“ in tako sestavljenim spisom rekli: „kataster“. Reč je pa jako po malem napredovala. Zavoljo tega je cesar Franc I. l. 1820 odločil deželam: gornje Avstriji, spodnje Avstriji in Štajerske „časni ali provizorični kataster“. V tem je se ustanovilo, da ima plačati 1. spod. Avstrija od 2,301.391 joh 2,518.105 fl. 2. zgornja Avstrija od 1,725.701 joh 1,690.827 fl. 3. naša Štajerska od 3,204.722 joh 1,503.872 fl.

Začeti „kataster“ so dodelali v spodnji Avstriji l. 1835, na Štajerskem l. 1844 in v zgornji Avstriji l. 1845. Zapisali so pa prvej deželi še novih 1,017.539 joh, drugej 386846, tretjej 175282 več kakor l. 1820. Tote joh je prej niso bile vštete in se tudi davek ni plačeval od njih. Ko je „katastriranje“ bilo dogotovljeno, zvedelo se je, da dajajo zemljišča čistega dohodka v spodnji Avstriji 14.390.112 fl., v zgornji Avstriji 8,265.132 fl., na Štajerskem pa 7,656.101 fl. Od teh bi se naj bila računila gruntna dača po 16 fl. od vsakih 100 fl. Tako je namreč zahteval cesarski patent od 10. okt. 1849. Toda cesar Franc Jožef I. je milostno ravnal z omenjenimi deželami. Vsakej deželi je, namesto da bi ves znesek tirjal, še znatno svoto prizanesel. Spodnje Avstriji je se od dolžne svote odbilo 219.892 fl. zgornje Avstriji 386.247 fl. in Štajerske 279.208 fl. Tako je ostalo do dnešnjega dne. Spodnja Avstrija je toraj plačala v pretečenih 30 letih 6,596.760 fl. zgornja Avstrija 11,887.470 fl., Štajerska 8,376.270 fl., vse tri dežele vkup 26,860.100 fl. **menje** kakor bi bile po zakonu dolžne.

Druge dežele niso bile tako srečne. Najhujše zadete so bile one izmed teh, v katerih je se katastriranje zvršilo še le po odpravi tlake in desetine. Tako je kataster za Česko bil dodelan komaj l. 1860 in se je takrat prejšnji davek od 7,600.000 fl. pozvišal do 13,979338 fl. Češke deželi je toraj katastriranje doneslo za 50% pozvišane gruntne dače. Jednako nemilo zadeta bila je Kranjska. Ko so toraj l. 1869 nemški

liberalci in minister dr. Giskra v državnem zboru gospodovali, sklenili so katastrofe dati pregledati po vseh deželah, iz nova vceniti čisti dohodek od oralov vsakšnega zemljišča in potem razdeliti gruntne davek vsem enakomerno. To so imenovali „uravnavanje gruntne davka“. Sklenjeni zakon je obveljal dne 24. maja 1869. V državnem zboru takrat ni bilo skoraj nobenih konservativcev in Slovence sta zastopala Seidl in Brandstetter. Delo se je začelo in stalo do sedaj 25 milijonov. Najprvje je se osnovala centralna komisija 36 mož. V njej ni bil noben Slovenec pač pa 2 konservativna Nemca, 2 Čeha, 8 Poljakov in 24 nemških liberalcev. Ta komisija zborovala je na Dunaji v Gradci pa za Štajersko: deželna komisija od 16. aprila 1875 počenši. Komisiji slednje predsednik bil je baron Kúbek, njegov namestnik plem. Neubauer, komisarji pa C. Sermonet, J. Achleitner, K. Pachmann, Jul. Hruby, J. Heinrich grajščak, dr. J. Mullé notar, baron Konrad grajščak, Mat. Lohninger fužinar, baron Washington grajščak, J. Pairhuber dež. poslanec. Toti gospodje so sami nemški liberalci. Razvidno je tudi, da ni bilo med njimi ne g. Hermana, ne g. dr. Vošnjaka pa ne g. barona Goedelna. Ti so popolnem nedolžni na tem, da so najprej okrajne komisije, pri katerih so pri nas sosedovali znani nemškutarji: Sorschagg, Stadler itd. potem pa deželna komisija čisti dohodek pri zemljiščih na Štajerskem od 7 milijonov potisnoli do 13 milijonov in zakrivili, da nam hočejo sedaj davek pozvišati za 437.800 fl. To imajo nemški liberalci sami na rovašu.

(Dalje prih.)

Smešničar 7. Ko še v Gradec železnice ni bilo, vozili so naši kmetje vino tje. Takšen kmet pripelja toraj nekokrat vino in se napoti v gostilnico, da si prazni želodec vtolaži. Želez je pa dobiti za dva groša „žganjkov“ in za 2 groša zabele na nje. Ne znajoč dosta nemški reče: bitte zwei Gulden Schmolz mochen, zwei Gulden Schterz kochen. Gostilničarju se to preveč zdi. Misleč, da kmeta ni dobro razumel, gre ga še jedenkrat vprašat. Ta pa hitro odvrne: zwei Gulden Schterz kochen. zwei Gulden Schmolz mochen. Gostilničar misli, da pride za kmetom več vozačev in ukaže skuhati za 2 fl. „žganjkov“ in jih politi z zabelo za 2 fl. Ko potem skuhani „žganjki“ na mizo pridejo, je kmetu lice veselo, ki se pa hitro stemni, ko zazvé pomoto in da mu treba 4 fl. plačati. Nevoljen nekaj „žganjkov“ pojé, ostale pa v žakelj pograbi in vzame seboj! Rad. Rižnar.

Razne stvari.

(Za nesrečne Zagrebčane) daroval je č. g. kaplan J. Caf 5 fl., g. nadučitelj Šac 1 fl. Bog plati.

(Javno skušnjo) na vinorejski šoli je deželni odbor preložil na 21. in 22. febr. t. l.